

УДК 657.42

DEPRECIATION OF FIXED ASSETS: MILITARY FEATURES
АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: ВОЄННІ ОСОБЛИВОСТІ**Корчукова І.В. / Копчикова І.В.***PhD in Economics / к.е.н.*

ORCID: 0000-0001-7752-1603

Кудирко О.М. / Кудирко О.М.*PhD in Economics, as.prof. / к.е.н., доц.*

ORCID: 0000-0002-5090-1208

Крупельницька І. / Крупельницька І.Г.*PhD in Economics, as.prof. / к.е.н., доц.*

ORCID: 0000-0002-9102-1928

*Vinnitsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics,
Vinnitsya, Soborna, 87, 21050, Ukraine**Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного
університету, вул. Соборна, 87, 21050, Україна*

Анотація. Складна воєнна ситуація та впровадження нових норм у законодавстві зумовили необхідність дослідження ведення облікової діяльності щодо нарахування амортизації основних засобів, для суб'єктів господарювання які продовжили свою роботу з урахуванням умов, що виникли. В статті досліджено можливість призупинення нарахування амортизації об'єкту основних засобів за умов простою, консервації або евакуації. Визначено, що під час евакуації законодавчих підстав призупиняти розрахунок амортизації немає. Доведено, що у випадку вимушеного простою основних засобів компанія має право самостійно приймати рішення про призупинення нарахування амортизації.

Ключові слова: основні засоби, амортизація, евакуація майна, воєнний стан.

Вступ

Принцип безперервності діяльності – це один з базових принципів бухгалтерського обліку. Він передбачає, що підприємство здійснюватиме свою діяльність в найближчому майбутньому. Але воєнний стан накладає суттєвий відбиток на господарську діяльність підприємств. В цих складних умовах багато підприємств хоча б на певний період призупиняли свою діяльність або оголошували простій. На деяких підприємства навіть після відновлення діяльності частина необоротних активів так і не експлуатується. Ці процеси впливають і на бухгалтерський облік. Складна воєнна ситуація та впровадження нових норм у законодавстві зумовили необхідність дослідження ведення облікової діяльності для суб'єктів господарювання, які продовжили свою роботу з урахуванням умов, що виникли. Дослідження бухгалтерського обліку операцій із врахуванням воєнного стану здійснювали Прокопова О.М., Кудлаєва Н.В. - визначили вплив правового режиму воєнного стану на порядок ведення обліку на підприємстві; Колісник, О. П., Приходько, К. К. розглядають нормативно-правові акти та особливості ведення бухгалтерського обліку в умовах війни щодо обліку об'єктів основних засобів та аналізу їхньої вартості з висвітленням проблемних аспектів, які спричиненні веденням воєнного стану в Україні [2]; Китайчук Т.Г, Копчикова І.В. досліджують проблемні питання щодо методики нарахування амортизації основних засобів [1]; Патута М., Шматковська Т. досліджували основні зміни в українському законодавстві щодо введення обліку

на підприємствах на період воєнного стану [3]. Поряд з динамічними змінами економічної ситуації в Україні та продовженням воєнного стану, дана ділянка залишається актуальною для проведення подальших досліджень.

Мета дослідження.

Метою статті є вивчення змін, які вплинули на процес ведення обліку амортизації необоротних активів в умовах воєнного стану з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Основний текст.

Облік та нарахування амортизації необоротних активів для підприємств, які постраждали від воєнних дій – це важливе бухгалтерське питання, яке зазнало змін під впливом воєнного стану. Як зазначають спеціалісти, єдиного рішення даного питання немає, потрібно класифікувати необоротні активи залежно від можливості їх використання. Виникає питання чи потрібно продовжувати нараховувати амортизацію або вивести об'єкти з експлуатації. Відповідь на ці питання дають нам Положення стандарту бухгалтерського обліку та Податковий кодекс України, але остаточне рішення приймає керівництво.

Для підприємств, які формують фінансову звітність за національними стандартами методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та розкриття інформації про них у фінансовій звітності визначає Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби».

Відповідно до П(С)БО 7 нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкту основних засобів, який встановлюється підприємством (у розпорядчому акті) при визнанні його активом (при зарахуванні на баланс), і призупиняється на період його: реконструкції; модернізації; добудови; дообладнання; консервації [5].

В таких випадках нарахування амортизації припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта, переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію [5].

Виникає питання чи можна віднести вимушений простій, причиною якого є воєнний стан, до перелічених вище випадків призупинення нарахування амортизації.

Такий простій ніяк не пов'язаний із реконструкцією, модернізацією, добудовою чи дообладнанням об'єкту основних засобів. Причиною є призупинення діяльності підприємства в цілому або окремих його підрозділів по причині впровадження воєнного стану в Україні.

Але, варто зауважити, що простій основних засобів не є аналогією їх консервації. Консервація основних засобів – це комплекс заходів, спрямованих на довгострокове (але не більш як 3 роки) їх зберігання у разі припинення виробничої та іншої господарської діяльності з можливістю подальшого відновлення їх функціонування.

В нормативно-правових документах зазначено, що основні засоби можуть бути законсервовані, якщо за техніко-економічним обґрунтуванням подальше використання їх у виробництві визнано тимчасово недоцільним. У випадку введення воєнного стану в країні простій пов'язаний не з недоцільністю, а з неможливістю використання. Отже, консервувати основні засоби на період

простою підприємство не зобов'язане.

Тому, можна зробити висновок, що під час простою підприємство може не призупиняти нарахування амортизації в обліку. ПСБО 7 не містить такої вимоги. Тобто рішення щодо призупинення нарахування амортизації приймає керівництво підприємства.

Нарахування амортизації основних засобів підприємство може продовжувати і в період їх реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації. Податкові органи не надають рекомендацій щодо обов'язкового припинення нарахування амортизації в вищезазначених випадках. Зокрема, в своїх роз'ясненнях-листах податківці допускають в таких випадках нарахування бухгалтерської амортизації.

Крім того в підтвердження даної думки є ще один аргумент - потенційна суттєвість питання: принцип бухгалтерського обліку та фінансової звітності щодо повного висвітлення передбачає, що фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі.

Нарахування амортизації проводиться щомісяця [5]. Якщо брати до уваги очікуваний період воєнного стану (липень), то враховуючи місячні терміни нарахування амортизації, може бути несуттєвим питання її призупинення саме на цей період. Але, так як уряд може продовжити дію воєнного стану, то у зв'язку з цим період вимушеного простою збільшиться. В такому разі важливо оцінити, яким чином зупинка нарахування амортизації впливає на показники фінансової звітності, наскільки це є суттєвим.

Керівництво підприємства може прийняти рішення не законсервувати об'єкт, а вивести його з експлуатації. Але ця операція має бути оформлена належним чином. Відповідно до П(С)БО 7, строк корисного використання (експлуатації) об'єкта встановлюється підприємством у розпорядчому внутрішньому документі. Оскільки об'єкт основних засобів не консервується, то період протягом якого об'єкт був виведений з експлуатації не вважатиметься строком корисного використання.

Призупинити нарахування амортизації можна на підставі таких документів:

- наказу про виведення основних засобів з експлуатації
- акту виведення основних засобів із експлуатації.

Нормативними документами не передбачено типової форми такого акту. Тому підприємство може розробити власну форму первинного документу.

Для підприємств, які мають можливість перенести свої потужності в безпечний регіон, уряд розробив програму евакуації бізнесу, якою можуть скористатися як стратегічно важливі підприємства і виробники товарів першої необхідності, так і невеликий бізнес.

Діяльність великої кількості підприємств паралізована через військову агресію. Щоб підтримати економіку країни уряд запровадив програму евакуації бізнесу до західних областей України.

Уряд пропонує повністю або частково перевести працівників та виробничі потужності у безпечні області України задля забезпечення роботи економіки країни.

Наразі нормативно-правова база щодо порядку евакуації бізнесу у стадії

розробки. Евакуація майна розпочинається з наказу керівника про переміщення майна. Під час евакуації основних засобів постає питання чи призупиняти розрахунок амортизації об'єктів. НП(С)БО 7 приписує нараховувати амортизацію протягом строку корисного використання об'єкта та призупиняти розрахунок на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації. Перелік є вичерпним і серед причин амортизаційної паузи періоду демонтажу / монтажу основних засобів під час зміни місця експлуатації не містить. Отже, законодавчих підстав призупиняти розрахунок амортизації немає. Особливо це актуально для підприємств, яким вдасться перемістити необоротні активи протягом місяця. В обліку амортизаційні відрахування включають до інших витрат звичайної діяльності підприємства.

Щодо податкової амортизації основних засобів роз'яснень податківців поки що немає. Не виключено, що за даних умов такі об'єкти основних засобів можна буде віднести до невикробничих.

Невикробничі — основні засоби, не призначені для використання в господарській діяльності платника податку [4].

Для податкових потреб наказом керівника такі об'єкти можна перевести до невикробничих основних засобів.

Малодохідні підприємства під час розрахунку амортизації невикробничих об'єктів керуватимуться правилами бухгалтерського обліку. Високодохідні платники, що застосовують податкові різниці на суму бухгалтерської амортизації невикробничих основних засобів збільшать фінансовий результат до оподаткування. Скористатись зменшувальною амортизаційною різницею платники не зможуть [4].

Висновки.

Отже, маємо всі підстави вважати, що у випадку вимушеного простою основних засобів компанія має право самостійно вирішити, призупиняти нарахування амортизації чи ні.

Література:

1. Китайчук Т.Г., Копчикова І.В. особливості нарахування амортизації основних засобів в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 19-20. С. 73-77. URL : <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/602/609>
2. Колісник, О. П., Приходько, К. К. Облік і контроль основних засобів в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. №7. URL : <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-09-03>
3. Патута М., Шматковська Т. Особливості бухгалтерського обліку в умовах воєнного стану в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 77. № 4. С. 53-63. URL : https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.04.053
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n3610>
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0288-00>

6. Прокопова О.М., Кудлаєва Н.В. Бухгалтерський облік в умовах воєнного стану: ключові характеристики та проблемні аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 9-10. С. 38-43. URL : http://www.investplan.com.ua/pdf/9-10_2022/8.pdf

Abstract. *The difficult war situation and the introduction of new norms in the legislation made it necessary to study the conduct of accounting activities regarding the calculation of depreciation of fixed assets for business entities that continued their work taking into account the conditions that arose. The article examines the possibility of suspending depreciation of fixed assets under conditions of downtime, conservation or evacuation. It was determined that there are no legal grounds to suspend the calculation of depreciation during evacuation. It has been proven that in case of forced downtime of fixed assets, the company has the right to independently decide on the suspension of depreciation.*

Key words: *fixed assets, depreciation, property evacuation, martial law*